

Spoštovana gospa Janja Vidmar!

Brežice, januar 2008

V šoli smo pred kratkim prebrali vašo knjigo Softibluz in izbral sem nalogo, da vam napišem pismo, ki se nanaša na to knjigo.

Knjiga daje zelo veliko sporočil o tem, kaj naj najstniki počnejo in česa ne. Opisuje življenje najstnikov in njihove težave, navade, način življenja. Knjiga mi je precej všeč, način, kako je napisana, je zanimiv.

Zakaj mi je knjiga precej všeč in ne zelo všeč, vam bom sedaj razložil.

V knjigi me motijo pesmi, ki po mojem mnenju ne ustrezajo vsebini in obliki knjige.

Prepričan sem, da bi bila knjiga izvrsten roman za odrasle, če bi bila obsežnejša, a brez pesmi.

Knjigo sem označil za odrasle, ker se mi vsebina ne zdi toliko primerna za najstnike kakor za odrasle. Najstniki so zelo občutljivi na to, kar slišijo, vidijo in preberejo, zato si lahko vsebino knjige razlagajo na različne načine, morda cela na napačne. Ker pa ima knjiga občutljivo vsebino za najstnike, ne bi bilo dobro, če bi si jo kdo narobe razlagal. Morda pretiram, toda svet najstnikov je zelo neprevidljiv.

Se že veselim vašega pogleda na moje mnenje.

Upam tudi, da bi mi lahko odgovorili na nekaj vprašanj:

Zakaj ste izbrali naslov Softibluz, kaj pravzaprav pomeni?

Od kod vam ideja za vsebino knjige, zakaj prav takšna vsebina?

Kje ste se naučili slenga?

Ali bo knjigi sledilo nadaljevanje oz. kakšne nove knjige, kjer tudi nastopa Taja?

Lep pozdrav.

Christian Bukor 9. b, OŠ Brežice

Dragi Chris,

gotovo ne maraš, da te kličem tako, ampak malo ti moram nagajati ... Od vseh prispevkov sem se najbolj razveselila tvojega pisma. Navdušena sem, kadar s kakšnim svojim delom pribralcu dosežem natanko ta dvojni učinek. Grozno mi je všeč, da se ne strinjaš z mano. Bravo! Cenim, da nisi sledil stališčem mojih knjižnih junakov, temveč oblikoval svoja! To pomeni, da si postal soodgovoren za prebrano, knjiga ti je pomagala oblikovati tvojo lastno etično zavest, kar je mnogo več, kot če te knjiga pusti hladnega, in to se, moraš priznati, tudi tebi velikokrat dogaja – prebereš in knjigo odložiš in pozabiš, da si jo sploh prebral.

Tvoje pismo dokazuje dvoje:

- da razmišljaš s svojo glavo in ne dovoliš, da te zavaja ali skuša prepričati s svojimi načeli neka pisateljica, ki misli, da je pametnejša samo zato, ker je odrasla, ti pa še ne. Vidiš, pisateljica tudi še ni odrasla, sploh pa vsi odrasli tudi niso pametnejši, samo bolj zagrenjeni.
- Po drugi strani pa ima tvoje pismo žal tudi negativno plat: namreč predsodkov v naši družbi je veliko in ker jim podlegate tudi najstniki, za nas ni prav veliko upanja, kajne? Kajti eden večjih predsodkov v tej družbi je prav odnos do seksa. Nelagodje, rdečica, izmikanje ... Spolnost je tabu, spolni odnosi pa so zreducirani na porno revije, filme in slike na spletu. Kot sam veš, ste najstniki z vseh strani zbombardirani z golimi telesi in seksualnimi namigi in tudi prizori: na televiziji, spletu, v revijah ... V knjigah je seksa samo za vzorec, čeprav je resnica malce drugačna, dragi Chris, in je zadnjikrat v oddaji Trenja na POP TV celo ugledni psiholog povedal, da ogromno devetošolk že prakticira spolne odnose, ob katerih bi zazevala marsikatera odrasla ženska,

posledično je tudi precej najstniških nosečnosti, ki se skrivaj pometajo pod prag. Mladi imajo spolne odnose iz različnih vzrokov, zelo redko iz ljubezni ali obojestrane naklonjenosti, o katerih mi pišete na dolgo in široko v svojih prispevkih, verjetno zgolj zato, ker se to od vas pričakuje. Fantje in dekleta v spolne odnose vstopajo predvsem iz radovednosti, potem z upanjem, da bodo s pomočjo spolnosti (in cigaret in alkohola) videti starejši in zrelejši, tudi zato, da bi se postavljali pred vrstniki, potem tudi zato, ker to počnejo ali se vsaj hvalijo s tem njihovi vrstniki, pa zaradi upora proti staršem in odraslim nasploh, najstniki imajo spolne odnose zato, ker seks sodi v cel kup stvari, ki jih počnejo, ne da bi pravzaprav vedeli, zakaj. Gledajo filme, v katerih mrgoli seksa, buljijo v revije s prizori seksa, seks jih brez težav zasleduje na spletu, na vsakem kliku in linku, hja, vse pa se potlej zatakne pri knjigah: v prevodnih seks sicer nikogar ne moti, ampak spolnost v delih domačih avtorjev bi pa lahko škodljivo vplivala na najstnikovo rast in razvoj. Pa ti res to verjameš, Chris? Ali se ti resnično zdi, da je v tej knjigi opisano nekaj, česar najstniki ne srečate na vsakem koraku? Vidiš, tega pa ti preprosto ne verjamem. Kajti iz tvojega mnenja o občutljivih najstnikih veje predsodek odraslih, iz tvojega mnenja diha natanko tisto, zaradi česar se naša družba še dolgo ne bo izkopalala iz laži in svetohlinstva. Saj za oboje že veš, kaj pomeni, kajne?

Ni samo svet najstnikov nepredvidljiv, ves svet je nepredvidljiv. In zato je treba biti na svet pripravljen. In poznati pasti, ki jih svet nastavlja nedolžnim dušicam na vsakem koraku, mnogo intenzivneje, kot to počnemo pisatelji.

Zdaj pa še k vprašanjem:

- Softibluz je moja skovanka, lahko bi rekli, da pomeni nekaj takega kot mehka žalostinka, nekaj puhastega in mehkega, po drugi strani pa nekaj takega kot žvečilni gumi, ki nikoli ne izgubi okusa.
- Pesmi v knjigi je prispevala zelo nadarjena srednješolka, da so ti moteče, pa verjetno izvira iz možnosti, da so ti bližje zgodbe oz. proza kot pa pesmi nasploh.
- Zakaj je vsebina neke knjige prav takšna kot je in ne drugačna, je težko pojasniti. Tudi če bi jo napisala drugače, ti ne bi opazil razlike in bi me spet lahko vprašal enako. V slovenskih mladinskih romanih je zelo malo spolnosti, kar je posledica naše zavrtosti, in tudi reakcija ob prebiranju je podobna. Zato je tudi vaša anketa pokazala, da knjige ne bi brali, če ne bi bila predpisana za domače branje. Kajti veliko lažje je prebirati grozljivke in lahkotno čtivo, kot pa spremljati jezikovno zahtevno delo in zraven še vse, kar se dogaja v junakinjini notranjosti.
- Hja, slenga se ni treba naučiti, je povsod okrog nas, njegova raba je že pretirana, v vseh porah naše družbe, sleng praktično govorijo tudi odrasli, prav tako kot anglizme in druge popačenke. Sama ga v svojih delih počasih že opuščam in ga bo v prihodnje vedno manj.
- Ne, knjigi na vašo srečo ne bo sledilo nobeno nadaljevanje. Razen zbirke Matic ne pišem rada nadaljevanj, ker je podobno kot v filmu običajno težko preseči original oz. prvi del.

Lep pozdrav tudi tebi in glede na to, da si že devetošolec in verjamem, da vseeno nisi zadržan, ti želim, da bi te obnorela kaka simpatična sošolka še pred majem ...

Janja

Geni in hormoni

Mislím, da hormoni, ki jih izločajo žleze z notranjim izločanjem, vplivajo na ravnanje vseh junakov. Te snovi vplivajo na razvoj sekundarnih spolnih znakov v dobi odraščanja. Tudi naši glavni junaki so odraščali. Pri nekaterih se pokažejo spremembe prej, pri drugih nekoliko kasneje. Dedni zapis v genih narekuje hitrost razvoja.

Kaj pa raznolikost, ki je ponekod tako izrazita, da jo je nemogoče spregledati! Če pogledamo Tajo in jo primerjamo s skupino ostalih deklet, opazimo izredno raznolikost. Dekleta se razlikujejo v stilu oblačenja, obnašanja v družbi, govora in izražanju idej. Raznolike so tudi v dojemanju spolne dozorelosti. Pa so res dozorele za prve spolne izkušnje?

Mislím, da na raznolikost naših junakov vplivajo geni. V celičnih jedrih so kromosomi z navodili za našo rast, hitrost razvoja, zunanji videz, sposobnosti in dojemanju okolja. Tudi Taja je prejela mnogo zapisov od svojih staršev. Sprva se tega ni zavedala in je reagirala, kot so želeli prijatelji.

Kaj pa prvi spolni odnos? Mislím, da je Taja izbrala napačen trenutek. Bila je zaljubljena, toda tega fanta je poznala le nekaj dni. Po mojem mnenju to ni dovolj za prvi spolni odnos. Rekel bi, da bi morala dati času čas. Pri spolnem odnosu, pri prvi spolni izkušnji pa sploh ni prehitavanja. V ospredju naj bosta spontanost in čustva. Če bi ljubljeno osebo poznala dlje časa, bi bili spomini še lepši. Dejanja ostanejo, ne da se jih izbrisati. Nekatere odločitve so dobre, druge slabe. Upam, da sta ostala dobra prijatelja in da sta se učila ob tem odraščati.

Marko Ogorelc, 9. a

Dragi Marko iz 9. a,

všeč mi je tvoja kratka analiza. Izredna distanca in praktični um, brez ceremonij si ocenil Tajino situacijo skozi genetsko zasnovo. Se ti zdi mogoče, da postanejo starši, ki so bili v mladih letih najhujši žurerji, pozneje najbolj nazadnjaški, prave konzerve? Mogoče ravno zato, ker iz lastnih izkušenj vedo, katere skušnjave pretijo njihovemu podmladku. Kot opažam iz tvojega prispevka, imaš tudi do prvega spolnega odnosa že zelo razdelano stališče. Ali si zeeeeeeeeeeeeeeeeeeelo zrel ali pa si precej študiral te zadevščine, kaj? Oboje je seveda pohvalno. Tvoj zadnji odstavek bi morali ponatisniti v vsaki najstniški reviji in ga objaviti na raznih portalih. Mogoče bi najstniki vrstniku lažje prisluhnili kot nam, mumijam.

Vse dobro,
Janja

Seks, seks, seks ...

Kako težko je izgovoriti te besede.

Sedim pred televizorjem, ob meni so ostali družinski člani. Predvajajo film. V kadru je spolni akt. Mlajša sestra si z blazino zakriva oči. Jaz sem živčen. Zaradi prizora v filmu občutim nelagodje, saj so prisotni starši. Upam, da bo ta prizor kmalu minil. Mislím, da se slabo počutijo tudi oni. Vsi molčimo in se še naprej obnašamo, kot da tega prizora ni bilo.

Takšni primeri so pogosti. Menim, da je le malo družin, ki se o spolnosti odkrito in brez težav pogovarjajo. Vse je odvisno od vzgoje. S starši se o spolnosti ne pogovarjamo povsem

odkrito. Privzgojili so mi nekatere vrednote, zato vem, kaj lahko in česa ne. Vem, kaj pomeni ljubezen. Mislim, da je to največja vrednota. Spolnost je nekaj povsem drugega. Brez prave ljubezni tudi spolni odnosi ne morejo biti dobri. Mislim, da je to osnova za življenje v dvoje. Ostale vrednote razvijamo ob tem.

Na koga naj se obrne najstnik, ki ima kup različnih vprašanj? Se jih upa zastaviti staršem? Obstaja literatura o spolnosti, pa si je najstniki ne upajo izposoditi. Le kaj bo rekla knjižničarka? Knjižničarko verjetno sploh ne zanima vsebina knjige. In spet je tu naš » prijatelj«, dobri internet. Pri mladih je zelo priljubljen, nanj so se hitro privadili. Najstniki lahko hitro poiščemo informacijo, tu je rešitev naših vprašanj.

Pa sta lahko knjiga in internet res prava rešitev? Ne. Ta vir informacij nam lahko poda dejstva, ne more pa nam svetovati. Potrebujemo prijateljski nasvet. Kdo je lahko oseba, ki bo nudila mladostniku pomoč? Začnimo pri vrstnikih, sošolcih in prijateljih. V tej družbi je beseda seks zelo pogosta. Velikokrat je izrečena na neprimeren način. Pubertetnike mučijo vprašanja, čeprav se dostikrat pohvalijo s tem znanjem. So le najstniki, ki nimajo večjih spolnih izkušenj. Pogosto so še te negativne.

Na šolah so osebe, ki nam lahko svetujejo. Pa se upamo spregovoriti o težavi, ki jo občutimo? Verjetno ne. Je to sram? O odnosih med spoloma se v šoli pogovarjamo z odraslimi osebami pri dnevih s posebnimi vsebinami. Včasih se delamo, kot da že vse vemo ali pa kot da nas ta vprašanja sploh ne zanimajo. V resnici pa si poskušamo vtisniti v spomin vsako povedano podrobnost. Danes je aktualno pisati anonimno pismo ustanovi, ki se ukvarja z mladimi. Svetuje ti oseba, ki je sploh ne vidiš. Je to rešitev?

Razmišljam o Taji. So njeni starši razvijali pozitivne vrednote? So se doma pogovarjali o težavah odraščanja? Je dekle izbiralo med ljubeznijo, stavo ali prvimi spolnimi izkušnjami?

Primož Budič, 9. a

Primož, pozdravljen,

hvala ti, ker si iskreno in brez olepševanja opisal domače vzdušje, kadar se v dnevno sobo na kakršen koli način priplazi ta šmentana reč, imenovana seks.

Vidiš, Chris, o tem ti pripovedujem v svojem odgovoru ...

Jap, kaj bi rekla knjižničarka, če bi si izposodil recimo knjigo Spolnost od A do Ž, ali še kaj, po njenem bolj žgečkljivega in nespodobnega. In ja, dragi Primož, kje boš dobil odgovore na vprašanja, ki te mučijo, če celo tvoji vrstniki (Chris) menijo, da tovrstne knjige niso primerne za vas najstnike, ker ste nepredvidljivi in bi se znalo zgoditi kdove, kaj? Osebno močno dvomim, da imajo mladinski romani na vas kak poseben vpliv, mislim celo, da se bolj ali manj poživigate nanje, le tu in tam najdete v katerem od njih odgovore, ki vas zanimajo.

Primož, odlično si opisal vaše vedenje in odnos do spolnosti. Tako je: ali se obnašate kot da že vse veste ali pa, kot da vas tema sploh ne zanima.

Tudi Taja ni izjema. Njeni starši so vzorčni model slovenskega povprečja, Taja je postala upornica, kar je bil samo njen krik na pomoč. Odraščanja se je preprosto bala, strah jo je bilo sprememb, ki so se dogajale v in na njej in nikogar ni bilo, ki bi preprosto razumel, kaj se dogaja z njo.

Pazi nase,
Janja

Razmišljanje ob Tajinem doživetju

Spet kričita. Čeprav rečeta, da je to samo igra, se dereta, kot da ju dajejo iz kože. Zdi se mi, da nikoli več ne bom imela miru.

Tako je, če imaš dva mlajša brata. Brata sta dvojajčna dvojčka. Velikokrat razmišljam: »Kako bi bilo, če bi imela namesto dveh bratov eno mlajšo sestro?« Mislím, da bi se veliko bolje razumeli. Naši odnosi bi bili boljši. Bog je moral imeti dobre razloge, da sem pred devetimi leti dobila dva brata. Mnogi si mislijo, da je »super«, ker imam brata. Pa se motijo. Kako naj prepričam sošolce? Skregamo se že, če kdo vzame komu svinčnik. Naši prepíri so ponavadi nesmiselni. S tem se strinjajo tudi starši.

V knjigi Softibluz sem našla zelo zanimivo poved. Zapisano je, da so starejše sestre na svetu zato, da lahko mlajši pridejo do izraza. Mislím, da je tudi pri nas včasih tako. Včasih se mi zdi, da sta brata v ospredju. Vseeno pa starša namenjata vsakemu dovolj pozornosti. Ko pomislim na kaznovanje, imam občutek, da meni prej popustijo. Bratoma ne dovolijo uporabljati televizijo in računalnik, mene pa samo opozarjajo. Kadar smo otroci doma z babico, je nekoliko težje krotiti moja brata. Včasih pomislim: »Lažje bi krotila leve kot ta fanta.« Ko se začneta prepírati, ju sploh ne morem ločiti. Sploh me ne poslušata. Ponavadi se skupaj spravita na mene.

Glavna junakinja Taja ima mlajšo sestro Barbaro, ki jo kličejo Barbka. Tudi njun odnos ni najboljši. Taji ni všeč, da so starši do nje bolj zahtevni in strogi, kot do njene sestrice. Barbari namenjajo več pozornosti. Sestrica ne mara Tajinega vedenja, saj se obnaša kot fant. Dekle se oblači kot fantje. Druži se z Mrkijem, Frupijem in Trzom, zato jo v šoli »zafrkavajo« .

Če bi prijatelji pripovedovali o mojih bratih, bi se jim smejala. Svoja brata bi branila, kadar bi bile govorice neresnične.

Posebno mesto imata v knjigi ljubezen in naklonjenost. Ko je Barbka neke noči odšla k pečini, se je Taja zresnila. Klicanje, iskanje, strah in skrb za njeno življenje so to dokazovali. Barbara je bila najbolj vesela, da jo je našla njena starejša sestra. Spet sta bili »pravi« sestri. Tesno sta se objeli.

Ko pomislim na ta odlomek, se zavem, da imam svoja »vragca« zelo rada. Verjetno bi ravnala podobno kot Taja. Dobro se spominjam dogodkov na morju. Klemen je bil v bolnišnici, ker ga je pičila osa. Takrat še ni vedel, da je alergičen na snovi, ki so v osjem piku. Zaradi oteklin na telesu je moral ostati v bolnišnici. Takrat sem želela, da bi bila ob njem. Prvič v življenju sem se bala za njegovo življenje. V mislih sem govorila: »Imam te rada.« Srečno se je končalo.

Najbrž se bomo smejala tem dogodkom, ko bomo čez nekaj let gledali fotografije.

Ljuba Valentina,

veseli me, da je Tajino doživljanje mlajše sestrice Barbke v tebi prebudilo spomine in zavest, kaj ti pomenita mlajša bratca. Všeč mi je, da si opazila to, česar marsikdo ni: da imata v knjigi posebno mesto ljubezen in naklonjenost. Prikriti sta, zato se zdi, da umanjata. Vendar ju je razbirati med vrsticami in tudi v posameznih pasusih. Tudi Tajino nelagodje ob globljem doživljanju in razmišljanju preide v naklonjenost. Simpatija, ki jo čuti do Lana, je iskrena in nepotvorjena, vendar bralci velikokrat opazijo samo Tajino nemogoče obnašanje in psovanje. Zato te moram pohvaliti, da si zelo dobra bralka, ker znaš razbirati prikrite stvari iz ozadja. Bratca imej še naprej tako rada in želim ti, da bi v življenju tudi v prihodnje znala razbirati občutja in odnose tako tenkočutno, kot jih znaš očitno že sedaj.

Pozdravček,
Janja

Razmišljanje ob Tajinem doživetju

Sedim za mizo. Razmišljam. Pogledam skozi okno in zagledam mlad zaljubljen par z dojenčkom v vozičku.

Misli mi uhajajo v moje najstniško obdobje. Stara sem bila šestnajst. Moj fant je bil dve leti starejši. Odločila sva se za prve spolne odnose. O zaščiti pred nezaželeno nosečnostjo nisva razmišljala. V tistem trenutku se nisva zavedala, da bi lahko uporabila kontracepcijska sredstva. Zanosila sem.

Ne morete si predstavljati, kako sem se počutila. V glavi so mi rojila nešteta vprašanja. Kaj bo rekla mama? Kako bo reagiral oče? Ali naj jima to sploh povem? Bo fant vesel, ker bo postal očka? Ali naj zadržim otroka? Naj naredim splav? Odločila sem se, da povem »srečno« novico fantu. Potolažil me je, da bo vse v redu in da mi bo stal ob strani. Verjela sem mu. Ko sem rodila prelepo deklico, sem ga poklicala, naj pride po naju. Ni ga bilo. Za vedno je izginil iz mojega življenja. Starši so mi pomagali negovati in vzgajati otroka, saj sem bila še srednješolka. Imela sem veliko šolskih obveznosti. Bilo je težko, a smo zmogli. Deklico sem vzgojila brez očetove pomoči.

Vrnem se v sedanjost. V sobo priteče moja hčerka. Sedaj je stara šestnajst let. Ima že fanta. O prvih spolnih izkušnjah mi še ni pripovedovala. Strah me je, da mi ne bo česa prikriala. Moram se pogovoriti z njo o teh stvareh. Razlagam ji: »Prve spolne odnose moraš doživeti z nekom, ki ga ljubiš in mu zaupaš. Pri teh dejanjih ni prisile, pa tudi stave ne. Na ta to se moraš pripraviti. Pri spolnem odnosu se lahko okužiš z boleznimi, kot so AIDS in hepatitis. Tvoje življenje bo ogroženo.«

Povem ji svojo zgodbo. Njen oče ni mrtev, kot sem ji vedno govorila. Ni mogla verjeti, da se skriva za svojimi načeli. Zasovražila ga je. Kako je lahko zapustil mamo z novorojenčkom? Objela me je. Vedela sem, da jo moram pustiti samo v sobi, da bo lahko razmišljala o tem. Počutila sem se olajšano, saj sem ji povedala, kar me je že dolgo težilo. Vesela sem, da mi je prisluhnila. Mislím, da me sedaj ne razume. Težko je bilo začeti ta pogovor, saj se s svojimi starši nisem nikoli pogovarjala o spolnosti. Mogoče se je to

zgodilo prav zaradi tega. Ne, krivde ne smem prevaliti na mamo. Vsak je odgovoren za svoja dejanja.

Hčerka se je vrnila iz sobe. Povedala mi je, da še zdaleč ni pripravljena za svoj prvi spolni odnos. Verjetno bo premišljevala o svojem očetu: » Kje je oče sedaj? Ali misli na njo? Jo je pozabil?«

Odločila se je, da ga bo poiskala. Več mesecev ga je iskala. Pozvonila je na vrata. Odprl ji je neznan moški. Dovolil ji je vstopiti. Lahko je sedla. Začela je pripovedovati o mami. Potrdil je njene dvome. Dolgo sta se pogovarjala. Povedal ji je, zakaj naju je zapustil in zbežal od naju. Teh dejanj mu ni mogla oprostiti. Vseeno ji je bilo lažje. Vedela je, da njen oče obstaja.

Ta zgodba ni resnična. To se ni zgodilo meni. To sem zapisala zato, ker je v današnjem času veliko mladih mamic samohranilk in veliko podobnih zgodb. Mislim, da bi se morali več pogovarjati tudi o tej temi. Ravnajte razumno, odgovorno, ne hitite ... , da vam bo vaš prvi spolni odnos ostal v lepem spominu.

Doris Jakovina, 9. a

Doris,

Takih zgodb je veliko. Zanimivo, da si razmišljala o prihodnosti, da si se skušala vživeti v posledice takšnih nepremišljenih dejanj, kot jih je zakrivila Taja. Žal v prvi spolni odnos dekleta vse prepogosto privolijo zato, da jih fant ne bi zapustil, v bistvu podležejo izsiljevanju, statistika pa dokazuje, da fantje prvi spolni odnos velikokrat doživijo s starejšim, bolj izkušenim dekletom. Najbolj žalostne zgodbe so tiste travmatične, kjer so mladi žrtve spolnih zlorab. In tudi teh je veliko pri nas. In nekatere se končajo tudi z neželjeno nosečnostjo. Zato je imela Taja po svoje kar srečo: prvi spolni odnos je doživela z vrstnikom, edina prisila je bila stava kot posledica potrebe po dokazovanju, ni zanosila in ni se okužila.

Doris, premoreš literarno žilico, zato jo neguj in piiiiiiiiiiiiiiiiiši!

Janja